

Sygnatura akt I C 371/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 grudnia 2016 r.

Sąd Rejonowy w Kamiennej Górze I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Marek Dziwiński

Protokolant: Magdalena Mastej

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 grudnia 2016 r. w K.

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. z siedzibą w M.

przeciwko R. B.

o zapłatę

I powództwo oddała;

II zasądza od strony powodowej (...) Sp. z o.o. z siedzibą w M. na rzecz pozwanego R. B. kwotę 1.164,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 600,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 371/15

UZASADNIENIE

Strona powodowa (...) Sp. z o.o. z siedzibą w M. wniosła o zasądzenie od pozwanego R. B. kwoty 2.000,00 zł wraz z odsetkami od dnia 26 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty i kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego. Uzasadniając roszczenie, wskazała, że pozwany zlecił Biuro (...) sp. z o.o. prowadzenie sprawy dotyczącej wypadku, jakiemu uległ pozwany w dniu 13 lutego 2013 r. Pozwany udzielił przy tym pełnomocnictwa (...) Kancelarii (...) i Radców Prawnych z siedzibą w L.. Strona powodowa podała, że wykonała szereg czynności, zmierzających do uzyskania przez pozwanego zadośćuczynienia oraz odszkodowania za skutki wypadku. Decyzją towarzystwa ubezpieczeniowego przyznano pozwanemu rentę miesięczną z tytułu zwiększonych potrzeb a kolejną decyzją rentę z tytułu utraty zdolności do pracy, łącznie 2.994,12 zł. Pięciokrotność tej kwoty, powiększona o podatek od towarów i usług, wynosiła kwotę 18.413,83 zł. Kwota ta, jako wierzytelność służąca spółce (...), umową przelewu wierzytelności została zbyta na rzecz strony powodowej. Strona powodowa wskazała, że dochodzi części tej wierzytelności w wysokości 2.000,00 zł.

W odpowiedzi pozwany wniósł o oddalenie powództwa, zarzucając bezwzględną nieważność umowy o honorarium z dnia 27 maja 2013 r., a także w dalszej kolejności nieistnienie wierzytelności, będącej przedmiotem cesji z dnia 8 kwietnia 2014 r., niewykonanie zobowiązania przez Biuro (...) sp. z o.o., brak wymagalności roszczenia dochodzonego pozwem, niedoręczenie pozwanemu faktury VAT nr (...) z dnia 28 marca 2014 r. przez Biuro (...) sp. z o.o. Pozwany zaprzeczył przy tym istnieniu wierzytelności z faktury, zarzucając, że w dacie podpisania przez niego umowy o honorarium, to jest w dniu 27 maja 2013 r., znajdował się w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji oraz wyrażenie woli, a z tego wywiódł zarzut bezwzględnej nieważności umowy i w konsekwencji bezpodstawność wystawienia faktury VAT. Stan pozwanego spowodowany był wypadkiem drogowym, w którym, pozwany, będąc pasażerem jednego z pojazdów, doznał ciężkich obrażeń wewnętrznych. U pozwanego zaobserwowano zaburzenia natury neurologicznej, trudności percepcyjne, stany depresyjne. W związku natomiast z tym, według pozwanego, że umowa o honorarium została podpisana trzy dni po opuszczeniu przez niego szpitalnego

oddziału rehabilitacji neurologicznej, był on w stanie psychofizycznym, który nie pozwalał mu należycie rozpoznać treści i znaczenia zawieranej umowy. Pozwany podniósł również, że krytyczny stan zdrowia, w jakim się znalazł, brak rokowań na przyszłość oraz perspektywa spędzenia reszty życia na wózku inwalidzkim, były przyczyną poczucia bezradności i apatii i pozbawiły go realnej możliwości kontrolowania swoich decyzji. W konsekwencji pozostawał zależny i podatny na sugestie osób trzecich. Pozwany wskazał również, że w wyniku wystosowania przez niego do spółki (...) pisma, w którym zapowiedział ewentualne dochodzenie przez siebie ustalenia nieważności przedmiotowej umowy, spółka potwierdziła korektę wystawionej tytułem wynagrodzenia faktury VAT do kwoty 0,00 zł za czynności podjęte w jego imieniu przed towarzystwem (...) S.A.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 13 lutego 2013 r. w K. miał miejsce wypadek samochodowy, którego uczestnikiem był pozwany.

/dowód: notatka urzędowa policji – k. 82/

W wyniku wypadku pozwany doznał między innymi: ostrej niewydolności krążeniowo-oddechowej, urazu wielonarządowego, krwotocznego stłuczenia mózgu, krwawienia podpajęczynówkowego, obrzęku mózgu, złamania podstawy czaszki, złamania kości skroniowych, oraz innych ciężkich urazów pozostałych narządów ciała. Zapadł w śpiączkę mózgową. Doznał porażenia kończyn dolnych po przebytych urazach wielonarządowym.

/dowód: dokumentacja medyczna – k. 83-96 i k. 177/

W dniu 27 maja 2013 r. w C. pozwany zawarł z Biurem (...) sp. z o.o. z siedzibą w L. umowę o honorarium, której przedmiotem było prowadzenie sprawy wypadku komunikacyjnego z dnia 13 lutego 2013 r., przy czym spółka zastrzegła sobie możliwość skierowania sprawy do prowadzenia podmiotom świadczącym na jej rzecz obsługę prawną. Za prowadzenie sprawy spółce przysługiwało honorarium w wysokości 12% wartości uzyskanego roszczenia powiększonego o podatek VAT a w przypadku roszczenia o przyznanie alimentów i renty – honorarium stanowiące równowartość pięciokrotności miesięcznego świadczenia, powiększone o podatek VAT.

/dowód: umowa o honorarium z dnia 27 maja 2013 r. – k. 7/

W dniu 27 maja 2013 r. pozwany był w stanie wyłączającym swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

/dowód: opinia sądowo-psychiatryczna biegłej sądowej lekarza

psychiatry A. B. z dnia 16 marca 2016 r. – k. 182-

185/

Pismem z dnia 10 października 2013 r., wystosowanym do (...) S.A. z siedzibą w S., Kancelaria (...) i Radców Prawnych z siedzibą w L. w imieniu pozwanego wniosła o przyznanie mu miesięcznej renty w wysokości 5.000,00 zł z tytułu zwiększonych potrzeb – począwszy od lutego 2013 r.

/dowód: pismo z dnia 10 października 2013 r. – k. 15-18/

Pismem z dnia 11 grudnia 2013 r., wystosowanym do (...) S.A. z siedzibą w S., Kancelaria (...) i Radców Prawnych z siedzibą w L. w imieniu pozwanego wniosła o przyznanie mu renty wyrównawczej z tytułu utraty zdolności do pracy zarobkowej w konsekwencji urazów doznanych na skutek wypadku z dnia 13 lutego 2013 r.

/dowód: pismo z dnia 11 grudnia 2013 r. – k. 19,20/

Pismem z dnia 27 grudnia 2013 r. (...) S.A. Grupa E. Hestia poinformowała Kancelarię (...) z siedzibą w L. o przyznaniu pozwanemu comiesięcznej renty z tytułu zwiększonych potrzeb w wysokości 1.706,50 zł. Renta została przyznana od dnia 1 czerwca 2013 r.

/dowód: pismo z dnia 27 grudnia 2013 r. – k. 21,22/

Pismem z dnia 3 stycznia 2014 r. (...) S.A. Grupa E. Hestia poinformowała Kancelarię (...) z siedzibą w L. o przyznaniu pozwanemu comiesięcznej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w wysokości 1.287,62 zł. Renta została przyznana od września 2013 r. bezterminowo.

/dowód: pismo z dnia 3 stycznia 2014 r. – k. 23/

Pismem z dnia 21 stycznia 2014 r., wystosowanym do (...) S.A. z siedzibą w S., Kancelaria (...) i Radców Prawnych z siedzibą w L. w imieniu pozwanego odwołała się od decyzji z dnia 27 grudnia 2013 r. co do wysokości przyznanej renty z tytułu zwiększonych potrzeb i wniosła o zwiększenie świadczenia rentowego.

/dowód: pismo z dnia 21 stycznia 2014 r. – k. 24-26/

Pismem z dnia 21 lutego 2014 r. (...) S.A. odmówiło zwiększenia świadczenia rentowego z tytułu zwiększonych potrzeb pozwanego.

/dowód: pismo z dnia 21 lutego 2014 r. – k. 27,28/

W załączeniu do pisma z dnia 27 lutego 2014 r., wzywającego pozwanego do zapłaty kwoty 18.413,83 zł, Kancelaria (...) i Radców Prawnych przedstawiła pozwanemu fakturę VAT nr (...) z dnia 25 lutego 2014 r. wystawioną za usługę prawną na kwotę brutto 18.413,83 zł.

/dowód: pismo z dnia 27 lutego 2014 r. – k. 100; faktura VAT nr

6/02/2014 z dnia 25 lutego 2014 r. – k. 101/

Spółka (...) wystawiła w dniu 28 marca 2014 r. pozwanemu za usługę prawną fakturę nr (...) na kwotę 18.413,83 zł.

/dowód: faktura nr (...) – k. 29/

W załączeniu do pisma z dnia 7 kwietnia 2014 r., skierowanego do pozwanego, Kancelaria (...) przedstawiła pozwanemu korektę (faktura VAT nr (...)) do faktury VAT nr (...) z dnia 25 lutego 2014 r. zmieniającą należność do kwoty o zł (18.413,83 zł – 18.413,83 zł).

/dowód: pismo z dnia 7 kwietnia 2014 r. – k. 102; faktura VAT nr

1/04/2014 z dnia 7 kwietnia 2014 r.- k. 103/

W dniu 8 kwietnia 2014 r. w L. zawarta została między (...) sp. z o.o. w M. (nabywcą) a Biurem (...) sp. z o.o. z siedzibą w L. (zbywającym) umowa przelewu wierzytelności, na mocy której zbywający zbył wierzytelność główną służącą mu wobec pozwanego w wysokości 18.413,83 zł z faktury nr (...) z dnia 28 marca 2014 r. W umowie nie została określona cena nabytej wierzytelności.

/dowód: umowa przelewu wierzytelności z dnia 8 kwietnia 2014 r. –

k. 32,33/

Sąd zważył, co następuje:

Bezspornym w sprawie co do zasady pozostawało, że pozwany zawarł z (...) sp. z o.o. umowę o honorarium (k. 7). Spółka ta z kolei związana była umową o obsługę prawną z Kancelarią (...) i Radców Prawnych z siedzibą w L. (k. 8,9). Pozostało również bezsporne, że umową przelewu wierzytelności wierzyciel pierwotny spółka (...) dokonała przelewu wierzytelności na stronę powodową (k. 32,33). Podobnie, nie ulegało wątpliwości, że pozwany uległ wypadkowi,

wskutek którego doznał między innymi krwotocznego stłuczenia mózgu, krwotoku podpajęczynówkowego, złamania podstawy czaszki i kości skroniowej.

W pierwszej kolejności należało więc zbadać podnoszoną przez pozwanego kwestię stanu jego świadomości w chwili zawierania rzeczonyj umowy a tym samym kwestię ważności lub nieważności samej umowy o honorarium. Zgodnie z przepisem art. 82 k.c. nieważne będzie takie oświadczenie woli, które zostało złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych. Opinia sądowo-psychiatryczna z dnia 16 marca 2016 r. nie pozostawiła w tym przedmiocie żadnej wątpliwości – biegła sądowa stwierdziła u pozwanego organiczny zespół amnestyczny. Biegła stwierdziła również, że w dniu 27 maja 2013 r. (a więc w dniu zawarcia przedmiotowej umowy) pozwany był w stanie wyłączającym swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Opinia biegłej przy tym była w ocenie sądu miarodajna i wiarygodna oraz w sposób wyczerpujący odpowiadała na pytanie dotyczące kwestii poczytalności pozwanego w dacie zawarcia umowy. Stąd uznać należało, że sama umowa o honorarium była nieważna, jako że stanowiła po stronie pozwanego takie oświadczenie woli, które zostało złożone przez niego w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Wskutek wypadku pozwany borykał się jeszcze przez długi czas z problemami natury psychicznej. Należy przy tym pamiętać, że „Stan wyłączający świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli nie oznacza całkowitego zniesienia świadomości. Wystarczające jest istnienie takiego stanu, który powoduje brak rozeznania, niemożność rozumienia posunięć własnych i posunięć innych osób oraz niezdawanie sobie sprawy ze znaczenia i skutków własnego postępowania” (teza wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 10 grudnia 2013 r., I ACa 852/13 – źródło: Lex). Podobnie wyraził się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 lutego 2006 r., IV CSK 7/05, zauważając, że „Stan wyłączający świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli nie może być rozumiany dosłownie, wobec czego nie musi oznaczać całkowitego zniesienia świadomości i ustania czynności mózgu. Wystarczy istnienie takiego stanu, który oznacza brak rozeznania, niemożność rozumienia posunięć własnych i posunięć innych osób oraz niezdawanie sobie sprawy ze znaczenia i skutków własnego postępowania.” (teza wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2006 r., IV CSK 7/05 – źródło: Lex). Co ważne, biegła sporządziła swoją opinię nie tylko w oparciu o zgromadzoną dokumentację medyczną, lecz także na podstawie bezpośredniego kontaktu z pozwanym, co pozwoliło jej w sposób rzetelny odtworzyć stan psychiczny pozwanego w czasie, gdy była zawierana umowa.

Trzeba także zauważyć, że nawet jeśliby uznać, że umowa została zawarta skutecznie i była ważna, to i tak zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje na nieistnienie roszczenia. (...) Kancelaria (...) i Radców Prawnych (obsługująca spółkę (...)) przedstawiła pozwanemu fakturę VAT nr (...) z dnia 25 lutego 2014 r., wystawioną za usługę prawną na kwotę brutto 18.413,83 zł, a spółka (...) wystawiła w dniu 28 marca 2014 r. pozwanemu za usługę prawną fakturę nr (...) na kwotę 18.413,83 zł, to nie sposób nie zauważyć, że Kancelaria (...) następnie przedstawiła pozwanemu korektę (faktura VAT nr (...)) do faktury VAT nr (...) z dnia 25 lutego 2014 r. - zmieniającą należność do kwoty 0 zł (18.413,83 zł – 18.413,83 zł). Tym samym uznano, że pozwany nie jest zobowiązany wobec spółki (...). W konsekwencji - dochodzenie na drodze procesu kwoty (choćby tylko jej części) należności z faktury było bezzasadne, skoro sam podmiot, który uważał się za pierwotnego wierzyciela, uznał, że wierzytelności nie ma.

Powyższe z kolei implikuje wniosek, że umowa cesji obejmowała nieistniejącą wierzytelność. W ocenie sądu nie było więc żadnej podstawy, by uwzględnić powództwo. Strona powodowa wywodziła przecież swoje roszczenie z umowy przelewu wierzytelności. Instytucja ta została uregulowana przepisami art. 509 i nast. k.c. Zgodnie z treścią tych przepisów wierzyciel może wprawdzie bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią, chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania, przy czym wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa. Niewątpliwie przepisy dopuszczają możliwość przelewu w formie umowy sprzedaży. Jednakże dłużnikowi przysługują przeciwko nabywcy wierzytelności wszelkie zarzuty, które miał przeciwko zbywcy w chwili powzięcia wiadomości o przelewie. Oznacza to między innymi, że dłużnikowi służy względem nabywcy również zarzut nieistnienia roszczenia, a także - jak w rozpoznawanej sprawie - nieważność umowy, z której zbywca wierzytelności wywodził swoje roszczenie.

W punkcie II sentencji sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Biegłej sądowej za opinię zostało przyznane wynagrodzenie w kwocie 547,00 zł. Pozwany uiścił zaliczkę w wysokości 1.000,00 zł na opinię biegłej, którą mu zwrócono ponad kwotę jej wynagrodzenia. Stąd należało zasądzić na rzecz pozwanego od strony powodowej kwotę 1.164,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 600,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.